

GHIDUL EXCURSIILOR MONTANE

Daniel Dieaconu

Iulian Săndulache

GHIDUL EXCURSIILOR MONTANE

EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2014

Coperți și procesare computerizată: Daniel Dieaconu

Tehnoredactare: Iulian Săndulache, Daniel Dieaconu

Desene: Traian Stanciu

Fotografii: Iulian Săndulache, Ion Pârvulescu, Daniel Dieaconu, Adrian Gavrilescu, Constantin Andraș

Au colaborat la realizarea acestei cărți: Vasile Rășchitor, Ilie Alexandru, Mihai Panțiru, Constantin Andraș, Cristian Zavroțchi, Cristian Vatamanu, Viorel Nicolau, Romulus Rășchitor

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DIEACONU, DANIEL

Ghidul excursiilor montane / Daniel Dieaconu,
Iulian Săndulache. - București : Editura Universitară, 2014

Bibliogr.

Index

ISBN 978-606-28-0107-6

I. Săndulache, Iulian

796.5

379.85

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062801076

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2014

Editura Universitară

Editor: Vasile Muscalu

B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București

Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27

www.editurauniversitara.ro

e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 / 319.67.27 / 0744 EDITOR / 07217 CARTE

comenzi@editurauniversitara.ro

O.P. 15, C.P. 35, București

www.editurauniversitara.ro

Argument

Cu dragoste de munte, un dar de la poale de Ceahlău

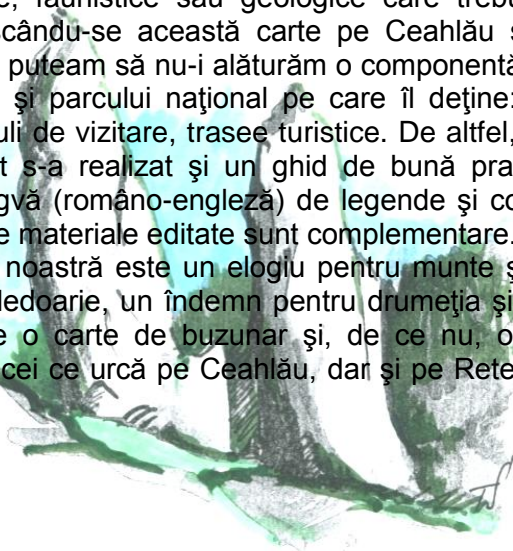
Această carte a apărut într-o primă variantă în anul 2007, când am apelat la sprijinul profesorului de sport Vasile Rășchitor, al învățătorilor Ilie Alexandru și Mihai Panțiru, al inginerului geolog Constantin Andraș (fost profesor de geografie și cabanier pe Ceahlău), al elevilor pe atunci de clasa a VIII-a de la Școala Grințieș, județul Neamț. Ce-i lega pe susnumiții sprijinitori ai cărții? Dragostea de munte, fără îndoială. Sunt locuitori ai Carpaților răsăriteni, grupa moldo-transilvană, de la poalele Ceahlăului și Grințieșului, munteni care știu să folosească coasa în fâneață și să mâne calul la pădure, la tras bușteni spre tasoane, dar care știu și să se bucure în vârful Ceahlăului la hramul de la "Schimbarea la Față", care știu să admire, dar să nu rupă, floarea de colț de pe Ocolașul Mic sau bujorii de munte de pe Călimani sau papucul-doamnei de pe Budacul. Profesorii și învățătorii numiți mai sus de zeci de ani urcă cu elevii pe muntele Ceahlău, pe Rarău, Giumalău, Hășmaș sau Călimani, dar care s-au avântat și spre Retezat, Parâng sau Făgăraș. Și-au dorit ca cei îndrumați de ei să primească așa numita "cultură a muntelui", așa cum le-a fost și lor împărtășită de doctorul Gheorghe Iacomî, de moș Cerbu, de Gheorghe Baci, de zaiț și Bulai, Ilie Ciucănel, Dragomir Găină, profesorul Constantin Panțiru sau cabanierul Doruț.

A contat pentru autori și faptul că în anii '80 la Grințieș a devenit o tradiție pentru elevi să câștige fazele județene și chiar naționale ale concursului PTAP (Pregătirea tineretului pentru apărarea patriei), edițiile de vară și de iarnă, sub conducerea profesorului Rășchitor. Elevii erau pregătiți pentru orientare turistică, acordarea primului ajutor, reguli de circulație,

instalarea corturilor, traversarea unor terenuri accidentate, mersul pe schiuri (fond și alpin) etc. Lucruri care i-au pregătit și pentru excursiile montane. Concursuri a căror desființare o considerăm fără rost, căci elevii învățau multe lucruri: să folosească o hartă, o busolă, să aplice un garou, să cunoască semnele de circulație, să schieze, să doarmă în corturi, să folosească o pușcă cu aer comprimat, să arunce cu mingea de oină și încă multe altele.

Prin intermediul Asociației "Pro Grințieș", în anul 2012, s-a derulat proiectul "Itinerarii spirituale la muntele Ceahlău", iar în 2014 s-a desfășurat un alt proiect numit "Ranger Junior pe Muntele Ceahlău" și am considerat necesar să îmbogățim această carte. Ni s-au alăturat geograful Iulian Săndulache de la Universitatea din București și din nou foștii colaboratori. A fost mai mult decât utilă această carte în cadrul taberei "Ranger Junior" din august 2014 de la Cabana Dochia din Ceahlău. Cu sprijinul reprezentanților Direcției de Administrare a Parcului Național Ceahlău, tinerii angrenați în proiect au aflat nu doar care este comportamentul propice unei excursii pe un munte, ci și cum trebuie să te porți într-un parc național, unde sunt zone, specii floristice, faunistice sau geologice care trebuie să fie protejate. Născându-se această carte pe Ceahlău și în jurul Ceahlăului, nu puteam să nu-i alăturăm o componentă dedicată acestui munte și parcului național pe care îl deține: o scurtă descriere, reguli de vizitare, trasee turistice. De altfel, în cadrul acestui proiect s-a realizat și un ghid de bună practică și o antologie bilingvă (româno-engleză) de legende și considerăm că toate aceste materiale editate sunt complementare.

Cartea noastră este un elogiu pentru munte și oamenii săi, dar și o pledoarie, un îndemn pentru drumeția și expediția montană. Este o carte de buzunar și, de ce nu, o carte de rucsac pentru cei ce urcă pe Ceahlău, dar și pe Retezat, Bihor sau Călimani.

Introducere

Chemarea muntelui

De ce muntele? Care este chemarea tainică care ne însufletește spre cărările, stâncile, poienile și cabanele sale? Ce ne face să nu mai simțim oboseala, să sfidăm timpul și greutatea? Pentru noi răspunsurile sunt clare, dar nu putem să vi le impunem. Vă invităm însă să le descoperiți prin drumeții, excursii sau chiar expediții montane și ne dorim ca această carte să vă fie de folos în astfel de întreprinderi.

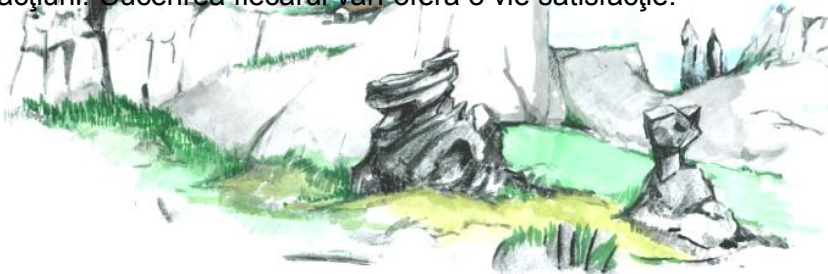
Unde? Acolo unde îți este la început mai ușor, mai aproape, mai la îndemână, dar mai apoi tot mai sus, tot mai departe. Când? Lăsăm pe Bucura Dumbravă să-ți răspundă: "Totdeauna. Nu este anotimp să-ți închidă drumul spre înălțimi. Adevăratul drumeț știe să iubească natura sub toate înfățișările ei". Cu cine? Aici trebuie avut grijă. Garabet Ibrăileanu atenționa: "Altceva nu există: ai douăzeci de ani, o pelerină pe umeri, nu crezi în microbi și ești pe Ceahlău... dar ca să ajungi pe Ceahlău trebuie să știi cum și cu cine...". Bucura Dumbravă preciza: "Bagă la cap, drumețe, și nu pleca pe munte cu orișicine! Nici dacă conduci tu, nici dacă conduce altul! Tu, catană, alege-ți bine căpitanul. Iar tu, căpitane, nu primi decât cătane zdravene!"

Cu toate că astăzi iubitorii de drumeții montane sunt în număr tot mai mare, în vechime, oamenii nu au prea au iubit muntele. De cele mai multe ori l-au respectat și s-au temut de el. Era muntele cu stânci colțuroase, cu abrupturi imense, cu zăpezi, cu cețuri veșnice. Erau sălașe ale zeilor în munți sau locul în care se odihneau strămoșii al căror somn nu trebuia deranjat. În Olimpul cel cu vârful în nori stăteau zeii cei trufași în frunte cu Zeus, în Etna trăiau titanii, iar în Caucaz zăcea Prometeu înlănțuit de zei pentru că cutezase să fure focul și să-l dăruiască oamenilor. Eroii din vechime care cutezau să înfrunte înălțimile plăteau cu viața cutezanța lor...

Primii mari cuceritori ai muntelui au fost și mari cuceritori ai lumii, cuceritori de ținuturi și popoare. Spiritul lor s-a ridicat deasupra superstițiilor și teamei și exemplul personal al marilor comandanți a fost decisiv. Dar muntele și-a oprit tributul său de vieți omenești din armata lui Hanibal în Pirinei și Alpi când a plecat din Iberia să atace pe romani în nordul peninsulei italiice, din armatele lui Cezar și Napoleon care au forțat Alpii sau din trupele generalului Suvurov, învingător al "Punții Diavolului".

Să amintim pe regele Macedoniei, Filip al V-lea, care în 181 î.Hr. a urcat pe muntele Haemus din Tracia, știindu-se că de acolo se vede o mare parte a lumii și pe împăratul Hadrian, care, în 126 d.Hr., a urcat pe Etna (3269 m). El a fost autorul uneia dintre primele ascensiuni turistice și al primului refugiu alpin.

Expedițiile montane le-au adus perioada romantică. Nu mai erau expediții militare, interesele deveneau științifice, literare, turistice. Mai mult, teama se transformase în dragoste. Jules Michelet, A. von Humboldt și apoi F. Nansen, E. de Martonne, Serțov Fedcenko, Emil Racoviță (românul, părinte al biospeologiei), N.M. Prejavski și mulți, mulți alții au urcat pe munți și au scris despre ei. Sfârșitul veacului al XIX-lea aduce cu sine cucerirea marilor vârfuri ale lumii, chiar și cele de peste 8.000 de metri, o luptă a omului cu înălțimile încheiată în 1953 de Hillary și Tensing, învingătorii Everestului. Exemplul acestor curajoși pionieri este în permanență urmat, fiecare iubitor al înălțimilor, după puterea și experiența sa, încearcă temerare acțiuni. Cucerirea fiecărui vârf oferă o vie satisfacție.

Partea I - Capitolul I

Gânduri despre munte

Muntele n-a fost întotdeauna iubit și căutat de om. Credințele și manifestările religioase au diferit de la o epocă istorică la alta, hrana și adăpostul a fost la fel diferit de la o epocă la alta. În preistorie, în paleolitic, omul era culegător și vânător itinerant, iar atunci când glaciațiunile au mânat vânatul mare specific tundrei spre munți, l-a urmat, peisajele alpine au devenit domenii de vânătoare, fapt demonstrat de descoperirile arheologice din paleolitic, epipaleolitic și mezolitic. În neolitic, comunitățile trăiesc în condiții climatice asemănătoare celor actuale și sunt sedentare, "mâncătoare de semințe", nu "mâncătoare de carne" ca până atunci și agricultura i-a atras spre zonele de "șes" (văi largi, podișuri, câmpii). În epoca bronzului, așezările sunt multe dintre ele fortificate, tip acropolă, pe înălțimi, dar puține sunt în zonele montane.

Epoca fierului prin cea de-a doua vârstă a sa a însemnat pentru spațiul carpato-dunărean civilizația geto-dacică, ce a cunoscut perioada sa "clasică", de apogeu a puterii politico-militare și economice, în secolele I î.Hr. - I d.Hr., de la Burebista la Decebal. Dacă multe dintre popoare se fereau de munte, îl considerau "tabu", aducător de nenoroc, nu a fost cazul strămoșilor noștri daci care l-au iubit. În munți își aveau cetățile, davele, adevărate cuiburi de vulturi, din munți scoteau aurul ce făcuse din Dacia un "El Dorado" al antichității, care le-a adus mărirea, dar și decăderea. În munți își aveau templele, în peșterile lor locuiau preoții lui Zalmoxis, pe vârfuri de munte își desfășurau ritualurile.

Dacii aveau trei munți sacri: Șureanu, Găina și Ceahlău. Șureanu a rămas pentru români sălașul marelui preot al lui Zalmoxis, la Găina tradiții păgâne au trecut peste veacuri, iar Ceahlăul este un munte sfânt al românilor, cu hram și sărbătoare, dar, mai mult decât atât, este muntele etnogenezei,

al Dochiei și al lui Traian. George Călinescu a văzut în legenda culeasă și versificată de Gheorghe Asachi un mit fundamental al românilor. Nu este singura legendă cu protagoniști daci și sunt multe stâncile ce ne poartă prin numele și poveștile lor în vremurile de la sfârșitul Daciei. Despre daci spuneau cronicarii și panegiriștii romani și greci că trăiau "agățați de munți". Nici urmașii lor nu au fost altfel. Dacii din jurul Petrodavei urcau pe Ceahlău (pe care mai mulți istorici și mitologi l-au considerat chiar Kogaiononul, muntele sfânt al lui Zalmoxis) cu arcurile lor mari în spate și săgețau norii cei negri care întunecau chipul zeului cerului senin, Gebeleizis. Când se însenina, pregăteau ofrande pentru Zalmoxis și Gradivus și petreceau până la răsăritul soarelui. Peste secole, românii urcau pe muntele lor sfânt chemați de sunetul buciului cu torțe arzânde în miez de noapte și cinsteau hramul muntelui de "Probajine", la "Schimbarea la Față". În era creștină, muntele Ceahlău a devenit un munte sfânt al românilor, la poale, în codri, pe padini și chiar pe platoul din vârful său s-au ridicat altare, paraclise, biserici, schituri și mănăstiri. Au devenit parte a unor itinerarii ale spiritului.

George Vâlsan spunea: "Carpații nu ne-au despărțit niciodată. Peste ei s-au clădit aceeași limbă, același suflet și aceleași aspirații".

După epopeea dacică și perioada daco-romană, poporul ce se naștea din acest nobil meu a trebuit să facă față valurilor succesive ale invaziilor barbarilor stepei, care călcau cu foc și cu sabie pământurile de la nord de Dunăre. Oamenii pământului s-au adăpostit în codrii și în munți. Codrul a devenit frate cu românul și Carpații au fost pol al românismului. Pe vreme de primejdie, românii s-au adunat în munți, coborând spre ogoarele lor atunci când vremurile se linișteau. Dar în munți au rămas păstorii cu turmele lor, aici se adăposteau sihaștrii, erau trimiși străjerii granițelor atunci când s-au încheiat statele medievale românești.

Românul era strâns legat de munte, dar fiindcă de cele mai multe ori era sub vremuri, nu deasupra lor, nu putea înțelege valențele turistice ale muntelui. În munți și codri erau schituri și mănăstiri și credincioșii români ortodocși purcedeau ca pelerini spre aceste lăcașuri monastice. Despre Ștefan știm că mergea călare în munții Neamțului, la Valea Călugărilor, la mănăstirea Neamț, Mircea cel Bătrân mergea la Cozia, Nicolae Basarab mergea la Vodița și Tismana, mitropoliții se abăteau adesea la mănăstirile din munți. Pelerini mânați de nevoi sufletești îi căutau pe sihaștrii sfințiți de nevoință și rugă în pustnicie pentru a afla alinare și sfat duhovnicesc. Ei au fost primii turiștii montani, căci nu puteau să nu se bucure și de frumusețea, măreția și liniștea munților. Dar turismul montan în spațiul românesc s-a născut cu adevărat în epoca romantică, când munții noștri intră în literatura cultă. Să nu-l uităm însă pe Dimitrie Cantemir, despre care se spune că înainte de 1700, împreună cu proaspăta sa soție, a călătorit la muntele Ceahlău. De altfel el este primul mare român care a oferit descrieri geografice, istorice, etnografice ale Moldovei și o primă hartă.

Alecu Russo, magistrat la Piatra-Neamț, călătorea adesea în munți, la fel și Vasile Alecsandri, culegând folclor din sate și de la focuri de stâne. Despre munți au scris în urma călătoriilor lor Gheorghe Asachi, Nicu Gane, Alexandru Vlahuță, Mihail Sadoveanu, Mihai Eminescu, Calistrat Hogaș, Barbu Ștefănescu-Delavrancea. Gheorghe Asachi a realizat primul ghid turistic al unui munte românesc: "Itinerarul sau călăuzul la muntele Pionului", un ghid al Ceahlăului, pe care l-a vizitat de mai multe ori, i-a căutat legendele și sihăstriile.

În munții noștri au ajuns și călători străini și au scris despre ei precum Iosif Solomon Del Medigo, Marco Bandini, B. Haquet, Alexandre Dumas (autor al unei cărți numite "Strigoii Carpaților" cu acțiunea petrecută la poalele Ceahlăului), Wilhelm de Kotzebue, J.A. Vaillant, Jules Verne (a scris o carte numită "Castelul din Carpați", inspirându-se dintr-o călătorie în munții Retezat). Munții noștri au intrat în literatura europeană.

N-au măreția Alpilor, nici sălbăticia Caucazului. Dar sunt ai noștri! Dumitru Almaș, născut într-un sat din Subcarpați, dar mare iubitor al munților, scria: "Munții noștri sunt mult mai cuminiți, mai familiari și mai buni ca Alpii. Noi nu dorim și nu putem să trecem de 2.600 m altitudine. Carpații sunt inima țării noastre. Ca să ne iubim țara, trebuie să-i cunoaștem inima". Românismul n-ar fi putut să se dezvolte plenar având în mijloc de țară Alpii, cei cu vârfuri de peste 4.000 de metri și cu puține pasuri și trecători.

Noi nu am avut un "prinț al munților" ca L. Trenker, nici călăuze vestite ca R. Shukra, R. Tirsot, P. Gignaux, A. Berti, R. Frisson-Roche, C. Durier. Dar l-am avut pe moș Butmăloi din Bucegi, pe moș Cerbu din Ceahlău, pe Pandrea din Cheile Bicazului și Hășmaș, iar călugării de la poale de munte au fost călăuze pentru cei ce-au vrut să urce sau să strabată munții încă din Evul Mediu. J.A. Vaillant a fost unul dintre primii turiști din munții noștri, la 1839 urcând pe Bucegii împreună cu două călăuze, iar în anul următor a fost oaspetele Ceahlăului, călăuzit de călugării de la mănăstirea Pionul și a scris despre ascensiunile sale, la fel ca celebrul alpinist Leslie Stephen, fondator al Clubului Alpin Englez în 1857 și care a scris despre munții noștri în lucrarea "Playground of Europe".

În perioada interbelică am urmărit aventurile din munții Carpați ale "Cercetașului" mărturisite într-o revistă de aleasă educație: "Ziarul științelor și călătoriilor". Am zis împreună cu Nestor Urechia la 1916: "Dragi să ne fie munții!" la 1916, am înțeles ce înseamnă "Om și natură" cu Ion Conea în 1920, am fost pătrunși de "Vraja Bucegilor" împreună cu Nestor Urechia, am scris "Cartea munților" cu Bucura Dumbravă la 1927, am fost "Hoinari în Apuseni" cu Vasile Pușcariu, am aflat o "Românie pitorească" cu Alexandru Vlațuță. I-am dat dreptate lui Ion Conea, marele geograf: "Nicio școală, în adevăr, nu e mai bărbătească și mai eroică, mai națională, decât cea a muntelui".

Vasile Alecsandri s-a născut pe-o moșie din lunca Siretului, dar s-a "preumblat" adesea prin munți și i-a admirat pe cei ce au fost oameni ai muntelui: "La munte omul este mai simplu, viața lui este mai liniștită, năravurile sunt mai nevinovate. Munteanu-i curat la suflet, liber la gând și la vorbă și verde la trup ca brazii sub care trăiește". Scrisa acestea la 1845, când o pleiadă intelectuală de excepție promova idealuri generoase romantice, naționale, "daciste", de justiție socială. Nu de puține ori apar ca personaje în scrierile lor haiducii, oameni ai muntelui prin excelență. Și multe dintre capodoperele literaturii noastre populare au fost culese de Alecsandri și congenerii săi din munții noștri. Dar oameni ai muntelui nu sunt doar "muntenii", să le zicem "nativi", ci și cei care locuiesc în văi și câmpii; oamenii ai muntelui sunt cei care-i caută (mai mult decât îi permite profesia și nevoile) cărările, care îl iubește și îl respectă, fie el din monotonele câmpii ale Bărăganului, din uscatele podișuri dobrogene sau din nesfârșitele zăvoaie ale Dunării. El se poate naște oricând dacă profanul, diletantul, poate să audă precum E. Simonov "sunetele, culorile, mișcarea ce se contopesc într-o melodie unică plină de forță. Glasul munților!", sau să înțeleagă împreună cu Aegidius Tsuchdi că pe om îl cheamă spre înălțimi "gustul pericolului, mândria de a stăpâni, dorința de a cunoaște ceea ce este necunoscut. Poate numai înrudirea sa cu infinitul, acolo sus, pe vârful cucerit pentru totdeauna".

O ascensiune montană presupune efort, părăsirea șezlongului, a scaunului, a biroului, a patului, a comodității sau odihnei. Dar ne întrebăm odată cu Nicolae Iorga, marele savant: "De ce odihna de dinainte de moarte când ne așteaptă aceea de după ea?!"

Calistrat Hogaș a fost un pătimaș care și-a împărțit o mare parte din viață între orașul Piatra-Neamț și munții Neamțului și Sucevei, între orele de la Liceul "Petru Rareș", unde era profesor, și nesfârșite excursii. În scrierile sale apare adeseori ca protagonist calul său, "Pisicuța", pe care-l îndrăgea

nepus, dar cu toate acestea el credea: "Orice călătorie, afară de cea pe jos, e după mine o călătorie pe picioare străine", căci "a avea la îndemână cupeaua unui tren, roatele unei trăsurii sau picioarele unui cal, înseamnă a merge șezând și a vedea ceea ce ți se dă, nu însă și tot ce ai voi". Este ceea ce promova și inginerul Nestor Urechia în lucrarea "Umbletul pe jos" din 1916 și în "Împărăția munților" din 1928.

Mihail Sadoveanu s-a născut într-un târgușor din șesul Moldovei, dar a iubit munții și și-a petrecut ultimii ani din viață la poalele Carpaților Răsăriteni, lângă Schitul Vovidenia. A lăsat posterității minunate descrieri ale unui pasionat pescar și vânzător și și-a purtat eroii mânați de vremuri și de patimi de-a lungul și de-a latul Carpaților. Drumeția montană, în concepția sa, conducea spre o stare pe care nu ți-o puteau oferi multe din cele de pe această lume: "Ai umblat opt ceasuri, ai străbătut douăzeci și ceva de kilometri; te-ai mulțumit la amiază cu gustare frugală, nu te simțești flămând, nu te simțești prea obosit, ești în starea aceea de euforie pe care nimeni nu ți-o poate da în celelalte împrejurări ale vieții". Pe Ceahlău, pe Rarău, cu pluta pe Bistrița, în obcinele Bucovinei, în munții Stănișoarei, Tarcăului și Bistriței a aflat încântare și mulțumire și a exprimat aceasta de câte ori a scris despre Moldova, o "țară a minunilor": "Privești munții moldovenești are un caracter anumit. Parcă ar fi un decor pentru încântarea ochilor și mulțumirea sufletului".

Maeștrii prozei (cei amintiți anterior cărora le mai adăugăm pe Alecu Russo, Emil Gârleanu, Ioan Găvănescul, George Vâlsan, Constantin Matasă), mari pictori și muzicieni au oferit muntelui fărâme de talent artistic. Dar nu numai ei, ci și alți autori, care, deși nu înzestrați cu deosebit rafinament și erudiție, au făcut cunoscută înțelepciunea lor simplă, bunul simț și măsura și, nu în ultimul rând, dragostea lor pentru munte. N-au dat naștere unor elaborate descrieri pline de epitete și metafore, dar au realizat minunate închinare Bucegilor,

Ceahlăului, Apusenilor. Ne-au oferit sfaturile lor de încercați călători pe poteci de munte, modeste, firești.

Dacă Gheorghe Asachi realiza un ghid montan încă de la jumătatea veacului al XIX-lea, la începutul secolului al XX-lea apar mai multe "călăuze" și "cărți ale muntelui", care se adăugau "dicționarilor geografice" ale județelor apărute la sfârșit de veac al XIX-lea. Nestor Urechia și Bucura Dumbravă, amintiți anterior, sunt cei mai de seamă dintre acești autori. Primul, inginer de drumuri, cea de-a doua, o femeie pasioantă de ascensiuni montane, autoare de romane istorice mult citite în epocă. Ca Fanny Negulici avea o origine etnică amestecată, dar ca Bucura Dumbravă era curat româncă, după cum spunea Emanoil Bucuța, prefațator al celei de-a treia ediții a "Cărții Munților" din 1943, pe care am folosit-o și noi.

Adaugăm acestui mic capitol câteva dintre sfaturile ei încredințate acestei cărți pe care le-am considerat de căpătâi pentru cei ce se pregătesc pentru excursii montane:

✓ "Când e bine să te duci pe munte? Totdeauna. Nu e anotimp care ar putea să-ți închidă drumul spre înălțimi".

✓ Cu cine? "Bagă de seamă, drumețe, și nu pleca la munte cu orîșicine. Nici dacă conduci tu, nici dacă conduce altul".

✓ "Clipa plecării la munte are o mare însemnătate, pentru că atmosfera ei se înrăurește asupra excursiei întregi. Închipuți-vă un concert care ar începe cu un vajnic acord fals".

✓ "Îngrijiți-vă de hrană, căci alta e foamea de sus și alta cea de jos".

✓ "Să nu rupi o floare dacă nu ești hotărât s-o duci acasă și s-o îngrijești, așezând-o într-un vas cu apă".

✓ "Un bun turist, după ce a pornit la drum, nu mai pune întrebări unei călăuze bune despre itinerar".

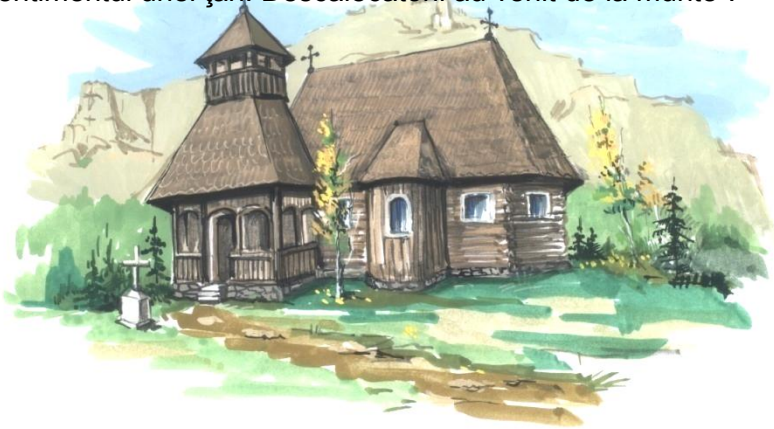
✓ "Economisiți-vă forțele! Ale voastre și ale celor cu care drumețiți!"

✓ "Așteptați întotdeauna pe cel mai slab!". Tot ea consideră că "nicio împrejurare nu e mai prielnică convorbirilor

prietenoase sau împrietenirii prin vorbe nemeșteșugite și sincere ca un drum lung de munte".

Unii dintre drumeți afirmă că muntele te-ar putea plictisi, oferindu-ți aceleași imagini și a doua oară; îi contrazice Mihail Sadoveanu: "Se înșeală cine crede că o priveliște e aceeași văzută în aceleași condiții; că răsăriturile și amiezile și amurgurile se repetă; că clipele curg monoton. cine e atent vede și aude pururi altceva...". Și John Ruskin are o părere asemănătoare: "Nicăieri ca în munte nu există atâta varietate pe un spațiu foarte restrâns. Într-o singură zi în munte poți vedea și simți schimbările din cursul unui an întreg". Îl completează Albert Dauzat: "Nu există doi munți care să se asemeze; fiecare cu individualitatea lui, fiecare se schimbă fără sfârșit, după ora zilei, jocurile luminii, după vreme, după anotimp, care-l învâluie, rând pe rând, cu ceață și lumină, zăpadă, verdeață și flori".

Încheiem cu o reflecție a lui George Călinescu care vrea să ne convingă că muntele este parte a istoriei românilor, martor și făcător de istorie: "Muntele inspiră simțiri grandioase. Când vezi văile și câmpurile la picioarele tale, drumurile șerpuind ori în linie dreaptă, satele presărate de-a lungul lor, ai sentimentul unei țări: Descălecătorii au venit de la munte".

Capitolul II

Legile muntelui

Am considerat necesar ca în acest îndrumar montan să facem loc între pagini și la câteva din ceea ce numim "legile și povețele muntelui". Sunt niște legi care multă vreme au fost nescrise și s-au transmis din generație în generație și care doar în vremurile de mai încoace de noi și-au făcut loc în "cărțile muntelui". Cei vechi într-ale turismului montan le știu din experiența lor de învingători a numeroase înălțimi. Sunt niște reguli stricte, le putem numi chiar "de fier". Tinerii turiști nu prea le știu sau le consideră prea dure sau fără de folos. Și, de multe ori, nerespectarea, chiar și a unei singure legi a muntelui, poate transforma pe necugetații sau prea îndrăzneții în victime și nu în victime ale muntelui, ci ale lipsei de prevedere, ale ignoranței sau ale nepăsării.

❖ Muntele și povețele sale

1. Prețuiește-mă și iubește-mă, omule, fiindcă toate frumusețile mele, pădurile cu poienile, văile și izvoarele, cărările și crestele, piscurile, cu toate viețuitoarele și florile, ție ți le dăruiesc, să te bucuri de ele, să devii mai puternic, mai bun, mai generos, mai înțelept!

2. Nu-mi rupe florile, pomii, jnepenișurile, nu-mi speria animalele cu chiotele tale, nu-mi ucide viețuitoarele, fiindcă și cele mai mici și mai neînsemnate au rostul lor în natură. Ele sunt însăși viața din care ești și tu o părticică, trecătorule!

3. Admiră-mi frumusețile și soarbe-mi cu sete aerul și izvoarele, dar nu mă murdări! Nu-mi profana frumusețea peisajului împrôșcându-l cu coji de ouă, hârtii, pungi de plastic, cutii de conserve și alte resturi ale ospățului tău, ci strânge-le ca să lași curat locul pe care te-ai ospătat și pune-le înapoi în

rucsacul tău ca să le arunci în lada de gunoi, nu în vâlcele și în apele mele curate!

4. Folosește civilizată cabana! Ea ți-a ieșit în drum ca să te apere de întuneric, stihiiile naturii și alte primejdii de tot felul. Nu o transforma în locul de o noapte, n-o pângări! La plecare las-o curată și intactă spre cinstea ta, a celor ce vin după tine. Fără cabane drumeția este de neconceput.

5. Nu-ți uita acasă buna creștere, buna cuviință și bunul simț, ia-le cu tine odată cu rucsacul și folosește-le chiar la plecare, în gară, în tren, pe munte și în cabană

6. Dar ca să te bucuri cu adevărat, pregătește-te bine! Nu porniți pe munte cu pălărie, cravată, geamantan și pantofi cu toc înalt. Cărările mele străbat creste și văi adânci, iar

vremea este adeseori aspră și capricioasă. Asigură-te deci cu echipament special de munte ca să mă poți înfrunța. Altfel frumusețile mele pot deveni și capcane în care cad cei nepregătiți.

7. Respectă întocmai povețele mele ca un adevărat om de munte și vei deveni, cu fiecare drumeție, mai puternic, mai bun!

❖ Legile Muntelui

1. Să nu călătorești niciodată pe munte de unul singur!
2. Întotdeauna pe munte se pleacă cu echipament corespunzător, specific.
3. Este total neindicat să te avânți pe trasee necunoscute.
4. Turismul pe munte este incompatibil cu consumul de băuturi alcoolice.
5. La munte să știi ce, cât, unde și cât mănânci.
6. Suprema deviză a iubitorilor de munte: toți pentru unul, unul pentru toți!
7. Când întâlnești oameni pe munte, dă-le *Bună ziua!*
8. Pe munte nu se vorbește mult, nu se țipă, nu se face zgomot.
9. Cine iubește muntele, trebuie să-l ocrotească.
10. Nu deteriorați indicatoarele cu marcaje turistice sau alte semne de orientare.
11. Refugiile alpine sau cabanele înseamnă un loc sfânt pe munte.
12. Când ajungeți la o cabană, notați în registru de evidență a circulației turistice locul de unde ați venit, când plecați în viitoarea etapă a călătoriei și traseul pe care-l urmați.
13. Regulamentele de ordine interioară ale fiecărei cabane trebuie respectate cu strictețe.
14. Circulați numai pe traseele marcate.
15. Iarna, pe munții acoperiți de zăpadă, pericolul avalanșelor este prezent în fiecare zi.
16. Începătorii într-ale drumeției pe munte să-și facă o lungă ucenicie pe lângă cei ce au o bogată experiență în ascensiunile montane.
17. Când un cabanier, un grup de turiști sau o echipă Salvamont cere sprijin pentru a da ajutor unor oameni aflați în primejdie sau pentru a preveni o nenorocire, oricine trebuie să răspundă chemării.

18. Este obligatoriu pentru orice turist, ghid sau conducător de grup să urmeze cu strictețe sfaturile și indicațiile salvamontiștilor.

19. Codul de semnalizare în caz de pericol, care înseamnă și cererea de chemare în ajutor, trebuie cunoscut și însușit de toți turiștii montani.

20. Turistul de munte e bine să știe să acorde la nevoie primul ajutor medical.

❖ Cabanele și regulile ei

Începem acest mic subcapitol cu câteva gânduri ale lui Virgil Ludu din excelenta sa încercare de a continua, la peste jumătate de veac, demersul Bucurei Dumbravă printr-o lucrare numită "Cartea munților": "Până și profesiunile, plutaș, călăuză, meteorolog, cabanier, devin altceva acolo sus, în vecinătatea cerului, a brazilor, a apelor: curaj, generozitate, eroism. Iar cabanele, adevărate oaze în albul și verdele muntelui, aduc o atmosferă specifică, unică, de sinceritate, de cântec și voie bună, de calm, de poezie. Fiecare cabană își are viața și destinul ei. Ele se nasc și mor după legi neprevăzute ca și oamenii. Un drum mereu căutat le naște, avalanșa sau uitarea le îngroapă. Ele visează la soare ca turiștii, căutând în zări fericiți viitoare".

Să respectăm regulile ei și prin "drumurile și căutările" noastre să nu le lăsăm să moară...

1. Cabana este casa de pe munte a turistului, adăpost și popas pentru odihnă și hrană, pentru reconfortarea fizică și psihică la finalul unui traseu obositor sau punctul de plecare spre noi cărări și creste. Ea este postul de prim ajutor în caz de accidente.